

В заключение можно отметить положительные моменты такого метода контроля и оценки знаний.

1. Студенты и преподаватели равномерно работают в течение всего семестра. Это снимает психологическое напряжение в конце семестра.
2. Уменьшается количество пропусков.
3. Можно своевременно корректировать учебную деятельность.
4. Повышается эффективность самостоятельной работы.
5. Возрастает объективность и «прозрачность» оценки знаний.

Литература

1. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Отв. ред. М.В. Буланова-Топоркова. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 544 с.
2. Загвязинский В.И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 192 с.

УДК 378

Мазуркевич Л.О.

ДО ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ

Враховуючи незворотність Болонського процесу, ми маємо усвідомлювати, що для нашої системи вищої освіти він є дуже непростим, про що й піде розмова у даній статті.

Поліпшення якості освіти та рівний доступ до неї є одним з головних завдань сучасної державної політики в галузі освіти, національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, умовою реалізації права громадян на освіту [1]. Загалом воно віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освітніх систем, адже світове співтовариство визнало, що освіта, добробут і здоров'я людини - головні чинники якості її життя, а якість освіти є головною метою та пріоритетом розвитку громадянського суспільства. Якість освіти у Європи сприймається як об'єкт суспільного єднання й консолідації національних освітніх систем.

Такий соціальний вибір не випадковий. У високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти є головним аргументом у забезпеченні такого рівня життєвої й професійної компетентності людини, розвитку людського потенціалу, який би задовольняв насамперед потреби особистості, суспільства і держави. За окремими оцінками проблему якості освіти нині пов'язують з розвитком нової, інформаційної, цивілізації XXI ст.

Сучасний інтеграційний процес у науці й освіті має дві складові: по-перше, формування співдружності провідних європейських університетів під егідою документа, названого Великою хартією університетів (Magna Charta Universitatum); по-друге, об'єднання національних систем освіти і науки в європейський простір з єдиними вимогами, критеріями і стандартами. Головною метою цього процесу виступає консолідація зусиль наукової та освітянської громадськості й урядів країн Європи для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі (наприклад, протягом останніх 15–20 років вона значно поступається американській системі), а також для підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях.

У вищому закладі освіти навчальний процес зорієнтований на високу активність самостійної та навчально-пізнавальної діяльності студента, на проникнення в процес розвитку науки, розкриття її методологічних основ через лекції, книги, консультації, лабораторні та практичні заняття, семінари, інструктажі, практики, курсові проекти, заліки, іспити, захист дипломних робіт тощо.

Демократизація суспільних відносин потребує відмовитись від рутинного способу спонукання студентів до учіння за допомогою оцінок. Пошук нових способів стимулювання навчальної діяльності студента в умовах конкуренції приводить до використання оціночних суджень-балів, коли оцінка із засобу примусового навчання перетворюється в засіб раціонального визначення особистого рейтингу, а отже, показника вагомості людини в цивілізованому суспільстві.

Враховуючи незворотність Болонського процесу, ми маємо усвідомлювати, що для нашої системи вищої освіти він є дуже непростим. Нам важче, ніж будь-якій іншій країні, яка не має таких глибинних традицій у галузі фундаментальної природничої й інженерної освіти, приєднатися до багатьох загальноєвропейських рішень, нівелюючи власні багатотисячлітні наробки у цій галузі. Ці реформи не зможуть бути поверховими. Вони мають торкнутися глибинних основ нашої освіти й науки. Здійснюючи їх, ми повинні будемо відповісти на запитання: чого і як слід навчати в сучасному світі гострої конкуренції? Ми не зможемо уникнути реальної інтеграції вітчизняної науки й освіти. Через складності з розпізнаванням освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виникне потреба започаткувати еквівалентну систему другого рівня. Особливо це важливо для підготовки і кваліфікації інженерів в умовах креативної практики, що має закінчуватися обов'язковим винахідництвом і створенням нової техніки. Доведеться приймати нелегкі рішення стосовно системи наукових ступенів кандидатів і докторів наук та принципів їх присудження. [2]

Тому нові виклики ми повинні прийняти не тільки переносячи на наше підгрунтя досвід інших держав, але й пропонуючи європейському співтовариству свої доробки, досягнення, пропозиції, своє бачення проблем. Тобто потрібно досягти гармонійного поєднання європейських нововведень і кращих вітчизняних традицій. Але ми повинні відверто визнати, що за останні роки у сфері вищої освіти України, особливо технічної, накопичилися складні проблеми, вирішення яких залишається на порядку денному, навіть незважаючи на наявність чи відсутність таких факторів, як Болонський процес.

Визначальними критеріями якості освіти в рамках Болонського процесу є: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісність кваліфікації на вузівському та післявузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської системи освіти. Ці вимоги є певною програмою розвитку вищої освіти України.

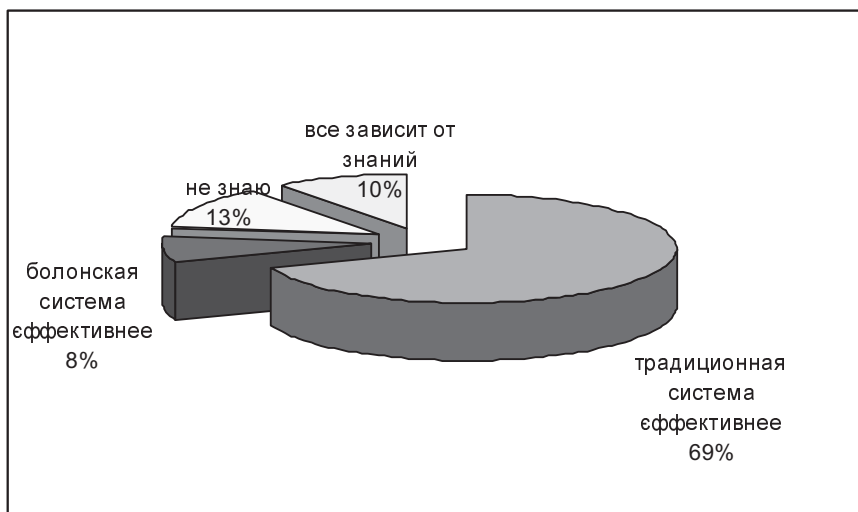
Одним з моментів освітньої реформи є впровадження нової кредитно-модульної системи, яка передбачає великий вплив зворотного зв'язку між студентом та викладачем на якість освіти. Зростає значення особистісно-орієнтованого навчання.

Особистісно-орієнтоване навчання є такий тип навчально – освітнього процесу, в якому особистість студента і особистість викладача виступають його суб'єктами; метою освіти є розвиток особистості студента, його індивідуальності та неповторності; в процесі навчання враховуються цінності орієнтації студента і структура його переконань, на основі яких формується його внутрішня модель світу; процеси навчання і учіння взаємоузгоджуються з урахуванням механізмів пізнання, особливо це стосується мислительних стратегій студентів та їх поведінки; відносини «викладач-студент» будуються на принципах співпраці і свободи вибору.

Методологією особистісно-орієнтованого навчання І.С. Якіманської [3] вводиться поняття суб'єктно-орієнтованого навчання. В цій моделі визначаються цілі, ключові поняття, основні засоби, вимоги до дидактичних посібників, особливості освітнього середовища.

Після проведеного аналізу різних публікацій з реформування системи освіти та питань її якості було проведене опитування студентів 4-5 курсів інституту. Аналіз результатів опитування виявив як позитивне ставлення студентів до змін у вітчизняній освіті, так і негативне.

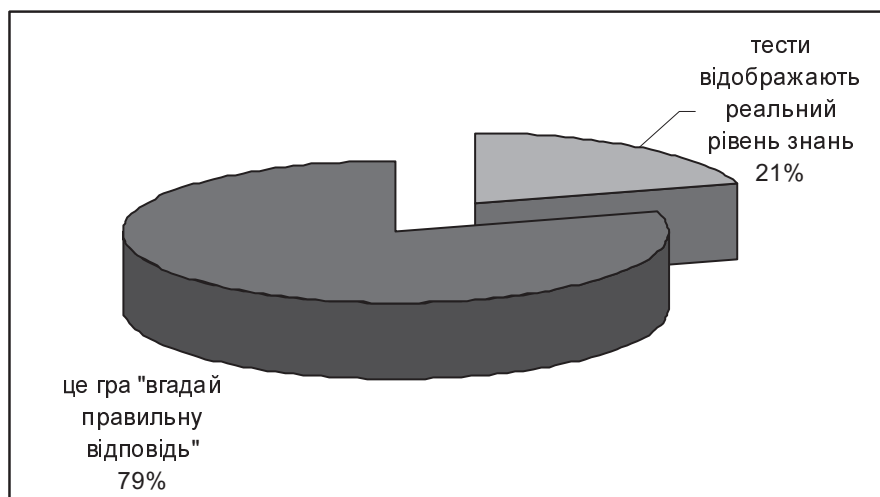
При відповіді на перше запитання більшість студентів висловилися на користь традиційної системи освіти (Діаграма 1). Вони аргументували це тим, що від того, скільки балів буде у загальній шкалі, нічого не зміниться. Більшість студентів переконані у тому, що хто зараз вчиться добре, той і надалі буде навчатися так само.

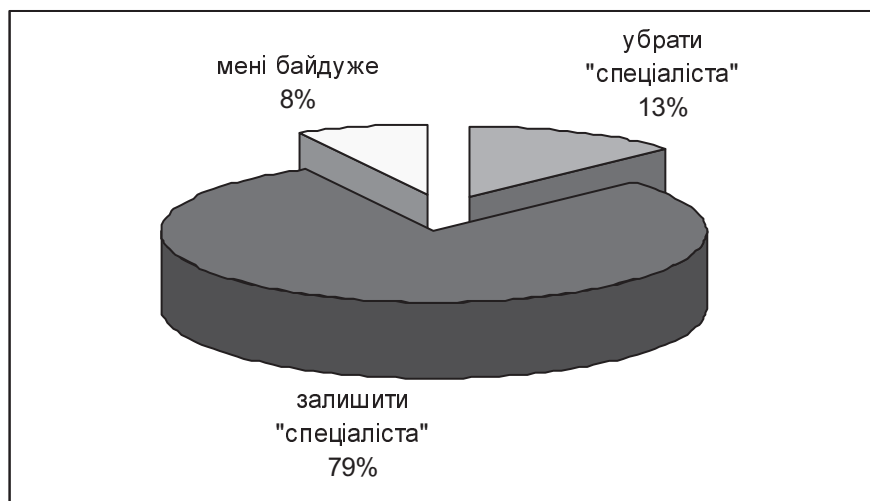
Діаграма 1 – Ефективність навчальних систем на думку студентів

Болонський процес передбачає тестування під час модулів, контрольних, екзаменів тощо. Але переважна більшість студентів вважає, що такий тип перевірки знань зовсім не відображає їх дійсний рівень (Діаграма 2), однак може використовуватися як одна з форм контролю.

Також 79 % опитаних виступають проти такого аспекту реформи, як видалення категорії «спеціаліст» (Діаграма 3), бо «бакалавр» може бути прирівняний до диплому технікуму, а суть «магістра» - це вже підготовка до наукової роботи. Студенти висловили своє побоювання тим, що при таких обставин не буде кваліфікованих робочих кадрів по робітничим спеціальностям.

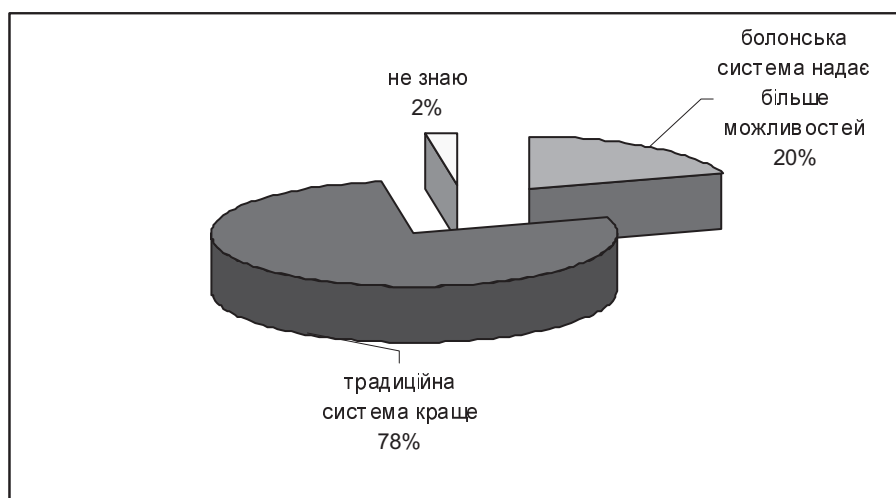
Діаграма 2 – Ставлення студентів до тестової перевірки знань

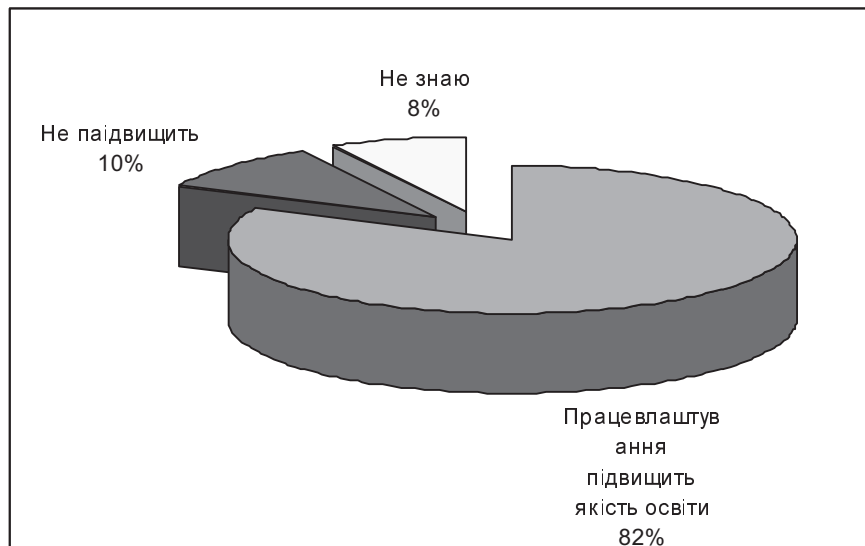
Діаграма 3 – Ставлення студентів до категорії „спеціаліст” при одержанні вищої освіти

Більшість опитуваних (78%) вважають, що традиційна система навчання надає можливості всебічного розвитку студенту, як особистості, і не уцімує їх права. Інші (20%) вважають що Болонська система надає більше вільного часу, який би вони змогли раціональніше організувати для свого різностороннього розвитку (Діаграма 4).

Переважає більшість студентів бажає бути працевлаштованими за отриманою спеціальністю по держрозподілу. Саме з цим вони пов'язують можливість підвищення якості навчання (Діаграма 5).

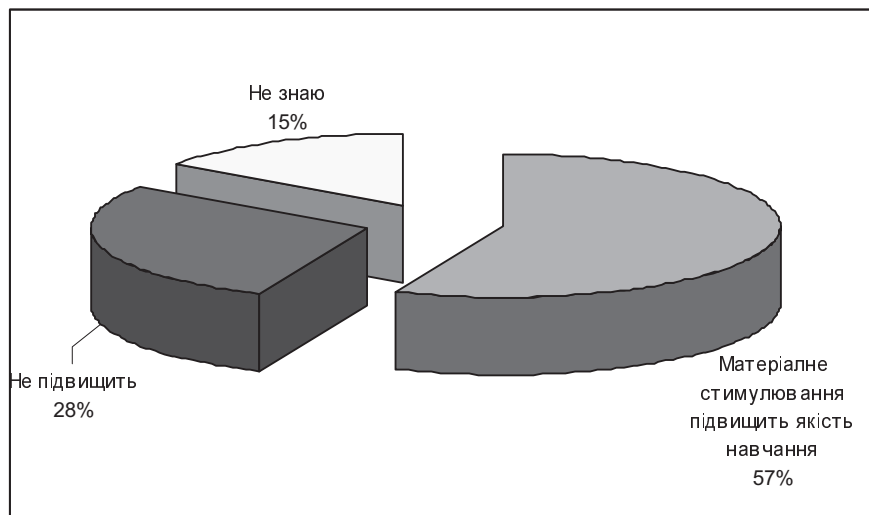

Діаграма 4 – Можливості навчальних систем для здійснення всебічного розвитку студентів

Діаграма 5 – Вплив працевлаштування за фахом на підвищення якості освіти в інституті

56 відсотків опитуваних бажають підвищення рівня стипендій, та виплати додаткових матеріальних премій. На їх думку це також сприятиме підвищенню якості навчання (Діаграма 6).

Діаграма 6 – Вплив матеріального стимулювання студентів на підвищення якості навчання

Таким чином, входження в європейську (Болонську) систему освіти вимагає певного реформування вітчизняної освіти, причому слід до втілення тих чи інших змін ставитися з певною засторогою. Не можна відмовлятися від позитивних надбань нашої освіти, навпаки необхідно привертати до них світове співтовариство освітян і наполягати на їх збереженні. В той самий час не слід відмовлятися і від позитивних надбань освітян Європи і світу.

Література:

1. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України // Законодавчі акти України з питань освіти: 36. — К.: Парламент, вид-во, 2004.
2. http://bologna_process.ru
3. Якиманская И.С. Развивающее обучение. – М.: 1979. – С.78.